

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-70>

УДК: 373.5:336.143.2:352/354(477)

Кульчицька Надія Євстахівна

кандидат економічних наук, доцент,

Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу

Західноукраїнського національного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7847-2620>**Nadiia Kulchytska**

Chortkiv Educational and Scientific Institute

of Entrepreneurship and Business of the West Ukrainian National University

МЕХАНІЗМИ ЗАЛУЧЕННЯ ДОДАТКОВИХ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ОСВІТИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

MECHANISMS FOR ATTRACTING ADDITIONAL SOURCES OF FINANCING MUNICIPAL EDUCATION AT THE LOCAL LEVEL

Анотація. У статті проаналізовано механізми залучення додаткових джерел фінансування муніципальної освіти в умовах децентралізації в Україні. Висвітлено проблеми обмеженості бюджетних ресурсів, нерівномірності фінансового забезпечення між громадами та необхідності диверсифікації фінансування. Розглянуто інструменти: грантові програми, державно-приватне партнерство, благодійність, громадський бюджет, соціальне підприємництво. Акцент зроблено на ролі органів місцевого самоврядування, керівників закладів освіти та громадськості у мобілізації ресурсів. Проаналізовано міжнародний досвід і визначено умови ефективної реалізації фінансової політики: правове регулювання, проєктна спроможність, партнерська взаємодія, прозорість. Обґрунтовано шляхи підвищення фінансової стійкості муніципальної освіти для забезпечення її сталого розвитку.

Ключові слова: муніципальна освіта, децентралізація, додаткові джерела фінансування, територіальні громади, освітня субвенція.

Summary. The article analyzes modern mechanisms for attracting additional sources of financing for municipal education in the context of ongoing decentralization in Ukraine. It is noted that one of the key challenges for local governments is the chronic lack of budget resources, which complicates the effective functioning of educational institutions, especially in economically weak communities. The unevenness of financial provision between territorial communities is emphasized, which causes educational inequality and requires diversification of funding sources. The paper highlights tools that can be used to expand the resource base of municipal education: grant programs, public-private partnerships, charitable and sponsorship support, public budget (participatory budget), as well as elements of social entrepreneurship. The emphasis is on the importance of active participation of local governments, heads of educational institutions and the public in the processes of mobilization and effective use of financial resources. Special attention is paid to the study of positive international experience (Poland, Sweden, the Netherlands, Finland), which proves the effectiveness of multi-channel financing provided there is a favorable legal environment, project capacity of personnel, transparent management procedures and partnership with business and public organizations. Ways to increase the financial sustainability of municipal education are substantiated, in particular through the development of the institutional capacity of communities, the introduction of innovative financial mechanisms and strengthening trust between all participants in the educational process. Sustainable development of the educational sphere at the local level is possible only under conditions of a comprehensive and systematic approach to the formation of a financial support policy. It also emphasized the need for systematic training of educational and administrative staff to successfully master new financial instruments. It was determined that strategic planning and intersectoral cooperation should become the basis for sustainable financing and development of municipal education in the context of decentralization.

Keywords: municipal education, decentralization, additional sources of financing, territorial communities, educational subvention.

Постановка проблеми. У процесі децентралізації в Україні значно зросло значення муніципальної освіти як ключового елементу регіонального розвитку та забезпечення рівного доступу населення до якісних освітніх послуг. Однак, попри розширення повноважень територіальних громад, питання фінансового забезпечення функціонування освітньої інфраструктури на місцевому рівні залишається одним із найгостріших.

Хронічна нестача коштів у місцевих бюджетах, нерівномірність фінансових можливостей між громадами, обмежений характер державної субвенції, а також економічна нестабільність формують низку бар'єрів, що перешкоджають сталому розвитку муніципальної освіти. За цих умов особливої актуальності набуває диверсифікація джерел фінансування та впровадження інноваційних механізмів залучення додаткових ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику фінансування освіти в умовах децентралізації активно досліджували вітчизняні науковці, зокрема І. І. Бачинська, яка акцентує увагу на фінансових викликах муніципального рівня [1]; І. О. Доміна – на потенціалі державно-приватного партнерства в освітній сфері [2]; І. О. Климчук – на необхідності фінансового планування й прогнозування розвитку закладів освіти [3]. Також важливими є праці В. М. Коломійця [4], який аналізує досвід ЄС щодо фінансування вищої освіти, та В. А. Чередника, який досліджує можливості використання альтернативних джерел фінансування загальної середньої освіти [8]. Однак, у сучасній науковій літературі бракує комплексного підходу до аналізу механізмів залучення додаткових фінансових ресурсів саме у контексті муніципальної освіти, що зумовлює потребу в подальшому дослідженні цього питання.

Метою статті є аналіз сучасного стану фінансування муніципальної освіти в умовах децентралізації, виявлення ключових фінансових проблем та обґрунтування можливостей і механізмів залучення додаткових джерел фінансування як інструменту підвищення фінансової спроможності громад і забезпечення сталого розвитку освітньої сфери на місцевому рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі децентралізації в Україні зростає значення муніципальної освіти як одного з ключових елементів регіонального розвитку та забезпечення доступу населення до якісних освітніх послуг. Управління освітою на місцевому рівні передбачає не лише адміністративну автономію, а й відповідальність громад за ефективне фінансове забезпечення функціонування закладів освіти.

Муніципальна освіта охоплює сукупність освітніх закладів, що знаходяться у підпорядкуванні органів місцевого самоврядування та фінансуються за рахунок коштів місцевих бюджетів. Вона реалізується через мережу закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти, а в окремих випадках – професійної (професійно-технічної) освіти, що перебувають у комунальній власності.

Функціонування муніципальної освіти базується на принципах субсидіарності та участі громади в управлінні місцевими ресурсами. Така модель дає змогу ефективніше адаптувати освітню систему до регіональних особливостей, соціально-економічних умов і реальних потреб населення [7, с. 112].

Фінансування муніципальної освіти в Україні забезпечується шляхом поєднання державного та місцевого бюджетів. Основним джерелом є освітня субвенція з державного бюджету, яка спрямовується на оплату праці педагогічних працівників

у закладах загальної середньої освіти. Разом з тим, решта видатків, зокрема утримання приміщень, оплата комунальних послуг, капітальні ремонти, фінансування дошкільних та позашкільних закладів, здійснюється з місцевих бюджетів.

Додатковим джерелом надходжень виступають кошти спеціального фонду бюджетів закладів освіти, зокрема плата за послуги, орендна плата, добровільні благодійні внески тощо. Також у межах реалізації цільових програм можливе залучення коштів із державного або регіонального бюджетів на умовах співфінансування.

Попри зазначені джерела, муніципальні заклади освіти часто зіштовхуються з обмеженістю фінансових ресурсів, що знижує ефективність управління, обмежує доступ до інновацій та оновлення матеріально-технічної бази. У зв'язку з цим актуалізується питання залучення додаткових джерел фінансування.

У науковій та прикладній літературі відсутнє єдине тлумачення терміна «додаткові джерела фінансування освіти», однак загалом під цим поняттям розуміються усі форми надходжень, які не є частиною обов'язкового бюджетного фінансування, але можуть бути використані для підтримки та розвитку закладів освіти. Це ресурси, що залучаються через гранти, благодійні фонди, спонсорські програми, партнерські угоди з бізнесом, кошти міжнародної технічної допомоги, громадський бюджет тощо.

Додаткові джерела фінансування, як правило, мають цільовий характер, використовуються для конкретних потреб (наприклад, оновлення обладнання, проведення ремонтів, організація освітніх заходів) та базуються на співпраці з неурядовими структурами або громадськістю. Залучення таких ресурсів передбачає активну позицію органів місцевого самоврядування, керівників закладів освіти та громадськості у формуванні освітнього середовища.

Таким чином, альтернативні джерела фінансування можуть розглядатися як інструмент підвищення фінансової стійкості освітньої системи громади, що дає змогу не лише компенсувати брак бюджетних коштів, але й запроваджувати інновації, розширювати спектр освітніх послуг, підвищувати якість освіти на місцевому рівні.

У процесі децентралізації в Україні муніципальна освіта набула нових функцій і повноважень, однак питання її фінансового забезпечення залишається одним із найактуальніших викликів для органів місцевого самоврядування. Незважаючи на розширення фінансової автономії громад, зберігається низка системних проблем і обмежень, які ускладнюють ефективне функціонування освітньої сфери на місцевому рівні.

Однією з ключових проблем є хронічна нестача фінансових ресурсів у місцевих бюджетах, які

спрямовуються на утримання закладів освіти. Навіть за умов освітньої субвенції з державного бюджету, значна частина витрат – зокрема капітальні ремонти, оплата комунальних послуг, утримання допоміжного персоналу – фінансується з місцевого бюджету. У малих громадах із низьким рівнем економічного розвитку надходжень недостатньо для повноцінного функціонування закладів, що призводить до оптимізації мережі, скорочення персоналу або зниження якості освітнього середовища.

Ще однією суттєвою проблемою є нерівномірність фінансового забезпечення між територіальними громадами, яка зумовлена відмінностями у рівні податкових надходжень, демографічних показниках, чисельності учнів і наявній мережі освітніх закладів. Громади з потужною фінансово-економічною базою мають можливість утримувати та модернізувати свої заклади освіти, тоді як менш забезпечені регіони змушені шукати шляхи економії, часто на шкоду якості освітнього процесу. Це створює ризики освітньої нерівності, що суперечить принципам доступності й справедливості у сфері публічної освіти [1, с. 45].

Державна освітня субвенція, яка є головним джерелом фінансування оплати праці педагогічних працівників, має суворо визначений цільовий характер і не враховує повний спектр потреб освітніх закладів [6]. У 2024 році обсяг державної освітньої субвенції, яка спрямовується на фінансування закладів загальної середньої освіти, становив 103,2 млрд грн. Основна частина субвенції – 100,9 млрд грн – була використана на оплату праці педагогічних працівників [5]. Проте, як і в попередні роки, освітня субвенція залишається цільовою і не охоплює витрат на дошкільну та позашкільну освіту, комунальні послуги, утримання приміщень, капітальні ремонти та закупівлю обладнання. Ці витрати, як і раніше, лягають на плечі місцевих бюджетів, що особливо ускладнює ситуацію в економічно слабких громадах. Така структура фінансування підкреслює необхідність пошуку додаткових джерел фінансування для забезпечення сталого функціонування та розвитку муніципальної освіти.

Нестабільність економічної ситуації в країні, коливання валютного курсу, інфляційні процеси та зростання вартості комунальних послуг без належного коригування бюджетного фінансування призводять до ускладнень у підтриманні матеріально-технічної бази та забезпеченні повноцінного функціонування закладів освіти. Результатом цього є зниження якості освітнього середовища, погіршення умов праці педагогів, зменшення мотивації персоналу, а відтак – негативний вплив на рівень освіти учнів.

Таким чином, фінансова неспроможність окремих громад задовольняти потреби освітньої сфери

з власного бюджету, обмежений характер державної підтримки, а також нерівномірність розвитку громад формують комплекс бар'єрів на шляху до забезпечення рівного доступу до якісної освіти. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває питання пошуку додаткових джерел фінансування та впровадження інноваційних механізмів фінансової підтримки муніципальної освіти.

У контексті посилення ролі місцевих громад у забезпеченні сталого розвитку освіти, активізація потенціалу територіальних громад для залучення додаткових фінансових ресурсів набуває особливого значення. Ефективне використання цього потенціалу залежить від взаємодії органів місцевого самоврядування, громадськості та освітніх установ.

Климчук І. Л. наголошує, що органи місцевого самоврядування виступають ключовими суб'єктами у процесі мобілізації та ефективного використання фінансових ресурсів для розвитку муніципальної освіти. Вони здійснюють формування місцевої освітньої політики, визначають пріоритети фінансування та контролюють розподіл бюджетних коштів. Важливим аспектом їхньої діяльності є активне залучення додаткових джерел фінансування, таких як участь у грантових програмах, розвиток державно-приватного партнерства, стимулювання благодійності і соціального підприємництва. Сприяння прозорості бюджетних процесів та підвищення управлінської спроможності місцевих органів влади також є важливими чинниками залучення зовнішніх ресурсів [3, с. 11].

Залучення громадськості до процесу планування і контролю за використанням фінансових ресурсів в освітній сфері є одним із ключових механізмів забезпечення прозорості, підзвітності та підвищення ефективності управління. Механізми участі, такі як громадські слухання, консультації, участь у бюджеті участі (громадському бюджетуванні), дозволяють враховувати реальні потреби мешканців громади, формувати пріоритети відповідно до очікувань батьків, учнів та педагогів. Активна участь громадськості сприяє формуванню відповідального ставлення до збереження та розвитку освітньої інфраструктури, а також підтримує залучення добровільних внесків та інших ресурсів.

Сучасний підхід до розвитку муніципальної освіти передбачає не лише забезпечення базових потреб, але й створення позитивного іміджу навчальних закладів, що підвищує їхню інвестиційну привабливість. Формування такого іміджу включає забезпечення високої якості освітніх послуг, модернізацію матеріально-технічної бази, впровадження інноваційних освітніх програм, активну комунікацію з громадою та бізнесом. Заклади освіти, які мають репутацію ефективних

та прогресивних установ, здатні залучати фінансові та нефінансові ресурси від приватних інвесторів, благодійників, міжнародних організацій, що сприяє їхньому сталому розвитку та підвищенню конкурентоспроможності.

Таким чином, потенціал громади у залученні додаткових джерел фінансування є багатограним та залежить від взаємодії органів місцевого самоврядування, активності громадськості та іміджевої привабливості освітніх закладів. Ефективне поєднання цих факторів створює передумови для посилення фінансової спроможності муніципальної освіти та забезпечення її сталого розвитку.

У сучасних умовах фінансування муніципальної освіти в Україні дедалі більшої актуальності набуває питання диверсифікації джерел фінансової підтримки, що дозволяє забезпечити сталість освітніх послуг і сприяти їх розвитку. Важливою складовою такої політики є впровадження різноманітних механізмів залучення додаткових фінансових ресурсів, що сприяють мобілізації як державних, так і недержавних коштів.

Грантові програми є важливим інструментом додаткового фінансування, що відкриває можливості для реалізації інноваційних проєктів та модернізації освітньої інфраструктури. Органи місцевого самоврядування та заклади освіти можуть подавати заявки на участь у конкурсах, які проводять державні органи, міжнародні донори, фонди розвитку та міжнародні організації. Ефективність використання грантів значною мірою залежить від компетентності у підготовці проєктної документації та здатності забезпечити прозорість і контроль за використанням коштів.

Доміна І. О. зазначає, що державно-приватне партнерство (ДПП) виступає одним із перспективних механізмів фінансового забезпечення муніципальної освіти. Воно передбачає взаємовигідну співпрацю органів місцевого самоврядування з приватним бізнесом для спільного вирішення освітніх завдань. Правові засади ДПП визначаються законодавством про публічно-приватне партнерство, яке регламентує порядок укладення договорів, розподіл ризиків і відповідальності між партнерами. Організаційно реалізація таких проєктів потребує прозорих процедур відбору партнерів, а також системи моніторингу і звітності [2, с. 18].

Благодійність та спонсорська підтримка є традиційними формами залучення додаткових ресурсів у сфері освіти. Вони мають важливе значення для покращення матеріально-технічної бази закладів, організації культурно-освітніх заходів, забезпечення соціально вразливих категорій учнів. Цільові фонди, створені при освітніх установах, дозволяють акумулювати кошти на конкретні потреби та розвивати партнерські відносини з представниками бізнесу та громадськості.

Громадський бюджет (бюджет участі) є формою прямого залучення мешканців громади до розподілу частини місцевого бюджету на реалізацію соціально важливих проєктів, зокрема в сфері освіти. Цей механізм сприяє підвищенню прозорості бюджетного процесу, залученню громадян до прийняття рішень та мобілізації додаткових ресурсів. Через громадський бюджет можуть фінансуватися ініціативи, спрямовані на модернізацію навчального середовища, створення інклюзивних умов та розвиток позакласної діяльності.

Соціальне підприємництво в освіті представляє собою діяльність, спрямовану на отримання доходів з подальшим їх спрямуванням на розвиток закладів та підтримку освітніх ініціатив. Це може включати організацію платних освітніх курсів, майстер-класів, оренду приміщень, виробництво та продаж продукції, створення творчих просторів тощо. Соціальне підприємництво дозволяє не лише генерувати додаткові кошти, а й формувати у учасників освітнього процесу підприємницьку культуру та соціальну відповідальність.

Співпраця з бізнесом і закладами освіти є ефективним механізмом залучення ресурсів, знань і технологій для реалізації освітніх проєктів. Партнерство може передбачати фінансову підтримку, надання обладнання, організацію навчальних тренінгів, стажувань, просвітницьких кампаній тощо. Участь у таких проєктах сприяє підвищенню якості освіти, розвитку інноваційних методик викладання та забезпеченню відповідності освітніх програм вимогам ринку праці.

Таким чином, застосування різних механізмів залучення додаткових джерел фінансування сприяє підвищенню фінансової спроможності муніципальної освіти, розширенню її ресурсної бази та створенню умов для якісного освітнього процесу, адаптованого до сучасних викликів та потреб громад.

Успішний міжнародний досвід переконливо підтверджує доцільність і необхідність диверсифікації джерел фінансування освіти як передумови для забезпечення її сталого розвитку в умовах зростаючої соціально-економічної нестабільності. Зокрема, у працях Коломієць В. М. підкреслено, що у країнах Європейського Союзу широко впроваджено комплексні підходи до залучення додаткових ресурсів для потреб муніципальної освіти, які можуть бути адаптовані до українських умов із урахуванням місцевих особливостей [4].

Так, у Польщі муніципальні освітні установи активно використовують можливості структурних фондів ЄС, таких як Європейський соціальний фонд (ESF) та Європейський фонд регіонального розвитку (ERDF), для модернізації освітньої інфраструктури, підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, а також реалізації інклюзивних та інноваційних навчальних програм. Успіх

такої моделі забезпечується належною підготовкою освітніх управлінців, розвиненою системою проєктного менеджменту та підтримкою з боку муніципальної влади. У Нідерландах та Швеції реалізуються моделі державно-приватного партнерства (ДПП), що базуються на довгострокових стратегічних угодах між органами місцевого самоврядування, приватними інвесторами та освітніми установами. Такий формат співпраці дозволяє залучати капіталовкладення у будівництво нових навчальних корпусів, енергомодернізацію шкіл, цифровізацію освітнього середовища, одночасно зберігаючи публічний контроль над стратегічними напрямками розвитку. У Фінляндії широко застосовуються механізми грантового фінансування через національні та регіональні освітні фонди, які надають підтримку інноваційним проєктам, спрямованим на розвиток STEM-освіти, екологічного виховання, учнівського самоврядування тощо. Окрему роль відіграє підтримка дослідницьких ініціатив на рівні шкіл, що сприяє підвищенню інституційної спроможності закладів.

Зазначені практики демонструють не лише можливості, а й необхідні умови для ефективного залучення додаткових джерел фінансування. Передусім, це створення сприятливого нормативного, інституційного та організаційного середовища, яке дозволяє громадам ефективно використовувати фінансові інструменти поза рамками базового бюджету.

Однією з фундаментальних умов є наявність чіткої, логічної та стабільної нормативно-правової бази, яка регламентує процеси залучення, використання та моніторингу додаткових фінансових ресурсів. Вона повинна забезпечувати прозорість процедур, визначати механізми взаємодії з донорами, благодійниками, приватними структурами, а також передбачати стимули для громад, що демонструють ефективність у реалізації освітніх ініціатив.

Чередник В. А. наголошує, що ключову роль відіграє професійна компетентність керівників закладів освіти та посадових осіб органів місцевого самоврядування. Вони повинні володіти знаннями та навичками у сферах проєктного управління, фінансового планування, грантрайтингу, комунікацій з донорами [8, с. 117]. Систематичне підвищення кваліфікації, участь у тренінгах та обмінах досвідом є необхідними умовами

підвищення результативності у сфері залучення ресурсів.

Ще одним чинником успіху є формування сталої системи партнерських взаємин між освітніми закладами, місцевим бізнесом, громадськими організаціями та муніципальною владою. В основі таких взаємин лежать принципи взаємної вигоди, довіри, відкритості та довгострокового планування. Успішна реалізація партнерських проєктів залежить також від умінь сторін узгоджувати цілі, ефективно комунікувати та дотримуватися фінансової дисципліни.

Окрім цього, необхідно впроваджувати прозору систему звітності та моніторингу використання залучених ресурсів. Така система сприяє формуванню довіри з боку громадськості та потенційних донорів, дозволяє вчасно виявляти ризики неефективного використання коштів, а також підвищує якість управлінських рішень. Використання цифрових інструментів (наприклад, електронного бюджету участі, онлайн-звітів) значно посилює ефективність контролю.

Таким чином, аналіз міжнародного досвіду та умов ефективного функціонування механізмів залучення додаткових джерел фінансування дозволяє стверджувати, що системний підхід, належна підготовка кадрів, правове регулювання та відкритість до співпраці є базовими засадами для реалізації стійкої фінансової політики у сфері муніципальної освіти.

Висновки. У контексті децентралізації муніципальна освіта в Україні стала ключовою ланкою забезпечення доступу до якісних освітніх послуг. Проте фінансова неспроможність багатьох громад, обмеженість державної субвенції та економічна нестабільність суттєво ускладнюють розвиток освітньої інфраструктури.

Залучення додаткових джерел фінансування – грантів, благодійної допомоги, коштів бізнесу, громадського бюджету, соціального підприємництва – є необхідною умовою для підвищення фінансової стійкості закладів освіти. Успішна реалізація цих механізмів потребує активної участі органів місцевого самоврядування, громадськості, а також професійної підготовки освітніх управлінців.

Міжнародний досвід підтверджує, що диверсифікація джерел фінансування дозволяє громадам забезпечувати сталість, якість і інноваційність освітніх послуг на місцевому рівні.

Список використаних джерел:

1. Бачинська І. І. Фінансове забезпечення освіти в умовах децентралізації: проблеми та перспективи. *Економіка та держава*. 2021. № 5. С. 45–50.
2. Доміна І. О. Державно-приватне партнерство як механізм розвитку сфери освіти в Україні в умовах децентралізації та глобалізації. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2021. № 2. URL: http://pubadm.vernadskeyjournals.in.ua/journals/2021/2_2021/11.pdf
3. Климчук І. О. Фінансові аспекти прогнозування та розвитку закладів освіти в Україні. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2019. № 6 (33). С. 11–15.

4. Коломієць В. М. Фінансування вищої освіти: досвід країн ЄС та можливості його впровадження в Україні. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2023. № 1.
5. Офіційний сайт Міністерства Фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/>
6. Про затвердження Порядку надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на підтримку освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2015 № 435 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-2015-p#Text>
7. Управління стратегічним розвитком об'єднаних територіальних громад: інноваційні підходи та інструменти : монографія. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2016. 276 с.
8. Чередник В. А. Джерела додаткового фінансування загальної середньої освіти в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Вип. 11 (частина 5). С. 116–119.

References:

1. Bachynska I.I. (2021) Finansove zabezpechennia osvity v umovakh detsentralizatsii: problemy ta perspektyvy [Financial support for education under decentralization: problems and prospects]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 5, pp. 45–50. (in Ukrainian)
2. Domina I.O. (2021) Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak mekhanizm rozvytku sfery osvity v Ukraini v umovakh detsentralizatsii ta hlobalizatsii [Public-private partnership as a mechanism for the development of the education sector in Ukraine in the context of decentralization and globalization]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriya: Derzhavne upravlinnia*, no. 2. Available at: http://pubadm.vernadskeyjournals.in.ua/journals/2021/2_2021/11.pdf (in Ukrainian)
3. Klymchuk I.O. (2019) Finansovi aspekty prohnozuvannia ta rozvytku zakladiv osvity v Ukraini [Financial aspects of forecasting and development of educational institutions in Ukraine]. *ScienceRise: Pedagogical Education*, no. 6 (33), pp. 11–15. (in Ukrainian)
4. Kolomiiets V.M. (2023) Finansuvannia vyshchoi osvity: dosvid krain YeS ta mozhlyvosti yoho vprovadzhennia v Ukraini [Financing of higher education: EU countries' experience and the possibilities of its implementation in Ukraine]. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii*, no 1. (in Ukrainian)
5. Ministerstvo Finansiv Ukrainy [Ministry of Finance of Ukraine]. Available at: <https://mof.gov.ua/uk/> (in Ukrainian)
6. Kabinet Ministriv Ukrainy (2015) Pro zatverdzhennia Poriadku nadannia subventsii z derzhavnoho biudzhetu mistsevym biudzheta na pidtrymku osvity: postanova vid 26.06.2015 № 435 [On approval of the Procedure for granting subventions from the state budget to local budgets for education support: Resolution No. 435 of 26.06.2015]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-2015-p#Text> (in Ukrainian)
7. (2016) Upravlinnia stratehichnym rozvytkom obiednanykh terytorialnykh hromad: innovatsiini pidkhody ta instrumenty: monohrafiia [Strategic development management of amalgamated territorial communities: innovative approaches and tools: monograph]. Dnipro: DRI DU NADU, 276 p. (in Ukrainian)
8. Cherednyk V.A. (2015) Dzherela dodatkovoho finansuvannia zahalnoi serednoi osvity v Ukraini [Sources of additional funding for general secondary education in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, vol. 11 (part 5), pp. 116–119. (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 13.08.2025